

T. M. Franzdorf'i

Mühade palad

Suwiste pühadeks.

Ülem Kalifornia viinade väljaandja venemaal.

Odaw wene- ja wäljamaa weinide kauplus!

Soowitam igaseltji: weini-
sid, nalikad, konjakid,
rommid, shampajerid,
felterid, limonadid, jne.

Magust punast wiina wedro wiisi	4 rbl.	50 kop.
Samajugust $\frac{1}{4}$ wedro	1 "	25 "
" toobi wiisi	— "	45 "
Madeira portweini wedro	5 "	50 "
" " $\frac{1}{4}$ wedro	1 "	50 "
" " toobi wiisi	80 ja	50 "

Punast ja walget weini 40 kop. pudel. Madeira ja portwein 60 f., 85 f., 1 r., 1 r. 50 kop., 2 r., 3 r. ja 4 r. pudel.

Šlut 8 ja 10 kop. pudel ja kallimad: Durdin ja Kalin-
tin laua šlut, Kokenhof, Bavaria, Waldchloshen j. n. e.
Kasti wiisil odavam ja wiiake koju kätte. Peale selle Kalifor-
nia weini 1 rbl. pudel ja kallimad. Niijama Saint-Raphaeli
wiina „Kõhu sõber“. J. A. Kohts'i kaupluse wiinad on nüüd
šit saada.

Auustusega **P. L. BERG.**

Narwas, Suures uul., № 49, Telefon № 26.

Sakku õlleladu Narwas,

Turu uulitsas maja № 35, telefon № 27.

Soowitab eesolewaks Melipühi pühadeks omašt õlleladušt tuntud headusega
šlut järgmiste hindadega:

Pilseneri 30 pudelit	2 rbl.	40 kop.
Münchener "	2 "	40 "
Erlangeri (uus) "	2 "	40 "
Laager "	1 "	80 "
Kabinet "	1 "	65 "
Õõdu (pruulit. wabrikus)	1 "	80 "

Abikauplustest nagu:

Petrowskišt, Tallinna uulitsas Sell'i m. nr. 35. Waksali uulitsas Lühimowi m. nr. 16.

Jwanipool, Suures liinis, Martinsoni m. nr. 168.

Niijama ka järgmistest kauplustest nagu: J. J. Coone, J. Wacker, P. L. Berg,
Beckmann ja kõigist kohalitudest klubidest.

Palume auustatud õlle tellijaid oma tellimisi aegjasti ülesse anda.

Kõige auustusega

Sakku õlleladu Narwas.

Pühade palad.

Pühade leht.

Toimetanud ja väljaannud T. M. Franzdorf.

Hind 5 kop.
Postiga 7 kop.
100 lehte . 4 r. — k.
100 postiga. 5 „ 50 „

Kes 4 eks. tellib saab
1 ilma hinnata.
Kes 5 postiga tellib
saab 1 prii.

Tellida:
Г. НАРВА, Т. М. ФРАНЦДОРФУ.
Kuulutuste hind: 5 k. rida.

Risfikogudusele.

„Sa aja kaunim õis, kel iga
Kakstuhat aastat peagi pikk,
Ehk minewik sul teinud liiga,
Sul siiski hiilgaw tulewik.
Pea koidukullas sinu nime
Saab uues ilmas loetama,
Kõik sinust väljaspool on pime —
Sa igawikus otsata.

„Pea pühas linnas kristlik sugu
Saab wõidu rõemul hõiskama,
Pea lõppeb weike wilets lugu,
Kus põrm on waimul kütkeksa;
Siis seletatud taewa-tütar
Saab kätte oma hiilgwa auu —
Jehowa, Sinu püha altar
Su kirikust ei ial kau.

„Ei kau! — Las elemendid kauwad,
Las' ilmakehad lõppewad,
Las' unustuse rüppe wauwad
Kõik meie ilma wägewad:
Su jalge ette heidab teadus,
Kunst saab su truuniks sulaseks
Sul pühas linnas jäedaw seadus,
Suur tempel elu-asemaks...

„Kuis leegib püha tuli rinnas,
Kuis särab waimustuses silm:
Mu kogodus! Sa kõrges hinnas,
Su päralt tulewiku ilm.
Su päralt lootus, ilmakehad.
Su päralt kuningline troon,
Su lapsed — nad on preestrid pühad,
Kel Issand Ülem preester on!...

Sest hõiska wend ja hõiska öde,
Pea kalliks oma kogodus —
Tas teretab sind püha tõde,
Sul pakub armu halastust...
Pea silmas oma kõrget sihti
Ja palu tõe waimu sa —
Kui kommistad ka õige tihti
Pea meeles: Würst pead olema! — —

Marie Saawa.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatukogu

73041

„Tema alus on püha mägede peal.“

Taw. laul. 87, 1.

„Lind on ka oma aseme leidnud ja pääsuke enesele pesa, kus ta omad pojad paneb: Sinu altarite juurde Wägede Jehowa, mu Kuningas ja mu Jumal!“

Taw. laul. 84, 4.

„Püha mägede peal!“ — Silm, kuis särab sinus waimustuse-leek, neid koidu-kullas sätendawaid sõnu lugedes! Önn Sulle, kristlik kirik — Sinu alus seisab „püha mägede“ peal! Pea on kaks tuhat aastat Sinu alustusest mööda — Sa seisad ja jaad seisma igawesti!

Jälle on ristiusu kiriku, nähtawa koguduse, sündimise-päew. Meie juures, Põhja-maal pühitseb ta loodus seda aega, oma kaunimaid ehteid ümber pannes. Raskele kurblik kohin, haawade igatsew wärin, kuus-kede lõhnaw rahu ja remmelgate hülgaw lootuse-laul — haljendaw, tummalt kõnelew lehtede ilu, — uinutaw oja-wulin ja jätendaw Joe päikese paistus, ühendawad endid roheline muru peal. Nõõmsalt tõuseb looke sinisesse õhusse ja ühetooniline, aga magus laul kõlab kuulaja kõrwu, kummi wäike laulik, kui kuul alla rohusse laheb. Ja kõige haljendamisega, õitsemisega, hõiskamisega ja ärkawa elu keskelt paistab Neli-pühil meie waimu-silmale puu, mille oksadel tuhanded linnud pesa on teinud ja mille warjus tuhat kord tuhanded pelgupaika on leidnud: Kristuse kirik!

Kes ristikoguduse kääkäiku keiser Nero ajast, kuni ketserikohtudeni ja islami häwituseeni, tähele paneb, peab tahtmata imes-

tama, kuis õige õppetuis ja pühade kogudus meie ajani elutseda on jäänud, — aga: „Tema alus on püha mägede peal“.

Üles siis, teie tuimad ja leiged hinged! Üles, teie hooletumad, kes te aastate kaupaaegade kõige kaunima lapse — ristiusu kiriku — riippes unistanud olete! Pühade mägede peale on teie koda ehitatud, jeda ei juuda ükski wõimus purustada. Jälle puhub wägew wabaduse waim loodusest läbi, jälle kutsub ta hingesid kombeorjusest elawale töö tundmisele. Jälle rapputawad tormid püha koja müüride kallal, kiusatuse-ajad uuenevad jällegi: Wennad, ärge mingem oma majast välja — tema alus on püha mägede peal. Üles, tema sees tõijele tööle, üles kuumale armastusele, üles wõitlema!

Wennad, meie maja on kindlal alusel. Nii kaua, kui meie ise temasse jääme, ei kõiguta meid ükski wõim. Pangem omad südamed, omad lootused, Wägede Jehowa altarite juurde ja — wõideldge oma õiguse eest, kuninglikusse linnasse, mis pühade mägede peal, jäeda. Tõesti, see wõit taub wõitluse ära!

Ärka üles, sina ohwimeelne armastus, ärka üles, sina suremata noorus! Ehi ja südameid täna päew jälle niifama, kui ja 2000 aastat tagasi esimeses ristikoguduses ehtisid!...

Läbi õõ ja pimeduse hülgab ta, läbi wilestuste ja waewade läheneb ta: Linn, mis pühal alusel — wõitu saanud Kristuse kirik. Wend, öde: meie tahame omale asemel sinna waadata, meie paneme oma lootuse Wägede Jehowa altarite juurde ja — meie jääme, kui kõik kaob...

Kolm sõpra.

Ühel inimesel oli kolm sõpra.

Rahte nendest armastas tema üliwäga, kuna kolmandamast juuremat lugu ei pidanud, waid tema wastu külma wereline ja rahuline oli.

Ükskord anti jeda inimest kohtu alla.

„Kesse teie seast tuleb mulle, mu auusa nime ja seisuse asjas tunnismeheks? Minu peal seisab wäga raske kohtus?“ —

Esimene sõber wabandas end wäga tarwiliste asja õiendustega, — tema ei wõida mitte tulla.

Teine oli auusam, ta saatis oma sõpra kuni kohtu tuaukfeni, käänas ümber ja läks tagasi...

Kolmas kelle peale ta ei lootnudki ja kellest tema ka mitte juurt lugu ei pidanud, tuli temaga aga kohtu ette ja andis temast niisugused head tunnustused, et kohus teda priiks mõistis!...

Kolme sõbraga on inimesel siin ilmas tegemist.

Kuidas aga lugu siis, kui teda siit ära kutsutakse?

Siis on asjal teine tuur.

Raha, tema parem sõber maailmas, jätab teda enne hauda astumist juba maha.

Sugulased ja omaksed, saadawad teda kuni hauani.

Head teud, mille peale inimene omas elus ehk ka kõige wähem mõtlesti — saadawad teda teisi ilma. Nad ei jõe mitte wabandades temast eemale, ei saada teda aga ka ei mitte kuni kohtusaali ukfeni ehk hauani — ei nemad tulewad sinuga kaasa kohtukotta ja seisawad seal sinu eest, et ja wõiksid julgesti omale elukrooni omandada. —

Kuri laimdus.

Toona kõneles meil Palu

Talu pere-emake:

„Ära wõtta Tõistre talu

Weikest Liisat endale!

Liisi wanemad on waesed

Liisi ise kõhnake;

Weel ka rääkwad külanaesed

Liisi olla hädine...

Seda tean ka noormees sulle

Jõhwi pealt kõik rääkida,

Nagu teised rääkind mulle

Liis' on paha-teedela:

Päewa ajal laisk ja magab,

Elu wiisid kõlbmata,

Õösel' noh, siis end ta jägab

Ühes küla poistega...“

„Tean, Tõistre Liis on waga

Wirk ja ilus neiuke;

Ei ta poiste juures maga

Ihkab iga peiuke...

Liis on auus ja õige neiu,

Warast rikkas pealegi:

Kosjas käinud mitu peiu

Liis ei taha teadagi...

Tean küll, miks Palu ema

Laimdust kandis minule:

Oma tüdart tahab tema

Anda mulle mehele!...“

D. A. Feldmann.

Õunapuu.

Mu aias lehti lautas
Üks tugew õunapuu,
Neid lehti aga himustas
Külm kewadine kuu.

„Ah jäta lehed mulle weel
Külm kewadine kuu,
Sest öied oodata on eel —“
Nii palus õunapuu.

Pea puu ka hakkas öitsema,
Lind laulis okste peal
„Need öied anna mulle sa!“
Nii kohas tuule heal.

„Oh jäta öied mulle weel
Sa mässaw mühaw tuul!
Sest õunad oodata on eel
Kõik iludus weel puul?“

Pea õunad päikse paistele
Tõi rõemustades puu:
„Nüüd õunad anna minule!“
Nii lausus neiu suu.

„Jah, wõtta õunad neiuke,
Sest sinu on kõik nad!
Sa korja, noppi endale
Mis aga kätte saad!“...

Olwine Feldmann.

Üks tund päiksepaistet.

Pihu täis wärsteid toomingu õiji langes
filedatele, pruunidele juuksele ja lapelikult,
heledalt hõisates hüppas noor, lapse-taoline
tüttarlaps paksu sireli pöösa warjult pingi
peal istuwa neiu juurde.

„Helene, Helene!“ Jo wäikejed käejejed
hakkasiwad tormiliselt neiu kaela ümbert
kinni ja wäike roosiline suu suudles pala-
walt kahwatanud huulesid ja palgeid.

„Alma, Sina siin?!“ Hülüdis wiimne mõne
minuti järel alles kohkumisest toibudes. Ta
tõusis püsti ja wõttis Alma käed oma kät-
tesse. Mõned filmapilgud waatasiwad naes-
terahwad waitides teine teise otsa. Mõis oli
see pilt: Ülewal färas tumesinine taewas
päikese kiiredes, ümberringi haljendasiwad
kased, rennelgad, ja siin ja seal lumiwal-
ged, lõhnavad toomingad. Ja selle noore,
lojsaka ilu keskel kaks inimeje last üks nagu
pukew pung, tükkikene päikese paistelist
taewast suurtes jüüta filmades, küber kollane
juuks nagu pärg roosikarwalise näo ja kõrge,
waba otsaesi ümber ning teine tõine, raske

fülma iluga kahwatanud kui walge wesi-
roos, üli tore pruun juuks krooni kombel
ümber wäikeje ilusa pea ja leinaw waade
tumehallides filmades.

„Istume, laps, ja kõnele, kuda Sa nii
votamata siia said,“ algas Helene — „minu
teades pidid Sa alles ülehomme siia jõudma?“

„Ma suutsin emad nii kaugele meelitada,
et ta mind kõigeks pühade ajaks Sinu juurde
lubas. Nii pea, kui luba käes oli, hakkasin
reisima ja jõudsin, nagu näed ju pühade
Laupäew siia. Aga —“ tüttarlapse huuled
naeratasiwad kelmitikult, kuna ta käe Helene
piha ümber pani ja tema filmadesse waatas,
„kas Sa wõid aimata, mis sugust uudist ma
Sulle tõin? Arwa ometi, kallis täditütar?“

Helene naeratas. „Ei ma oska arvata.
Eks mu laululinnute feda mulle ütles?“

Italjakas-pühalikult tõmbas Alma kinni
pitseeritud kirja taskust wälja ja ulatas
teda teisele.

Häkkiline puna lendas üle Helene näo,
kui ta kirja adressi luges.

„See on Walteri käest?“ küsis ta oma ärituht maha rõhuda piilides.

„Jah! otse tema käest. Njand komponist kinnitas mitmele korrale, et ma teda just Sinu enese kätte andma pidin... ah, waata, sealt jooksewad Hilda ja Gusti!“ Neiuke kargas üles ja kadus põeaste wabele, kust poolt heledad laste riided paistiwad ja rõemus naer kõlas.

„Ta on ikka alles see rõõmus laps, mis 3 aastat tagasi,“ mõtles Helene tahtmata ja nukralt.

Siis tõmbas ta ümbriku kirja ümbert wärisewate kättega katti ja luges, kuna hele puna ja sügaw kahwatus ta ilusal näul waheldasiwad, selget aga ijeäraliku käekirja:

„Kallis Helene!

„Tohin ma Sulle weel läheneda, jelle järele, mis ma Sulle teinud! Tohin ma loota, et Sa mulle andeks annad? Ma tahan jeda loota...? Nasta eest, kui ma Sulle sunnitud olin, ütlemata, et elu nõuab, et me' lahkuma peame, uskusin ma ise kindlasti jeda, mis ma ütlesin. Meie oleme mõlemad ilma waranduseta, tähtsusetu inimised ja ainus tee rikkusele ja kuulsusele — muusika taewas täheks, hiilgawaks täheks jaada, oleks mul abielusje heitmise läbi kippendatud saanud. Ma olin Sinu ja kunsti wahel walima sunnitud. Ma walisin wiimse. Helene! Sa wõtsid minu teatuse, et ma Sulle Su sõna tagasi annan, kahwatult, aga rahulijelt wastu — oh peaksid Sa nüüd mu palwe: ole jälle minu! punastates ja ärritatult wastu wõtma“ — siin lendas tõesti kerge puna lugeja palgest üle.

„Hiljuti antud kontserdil, kus ma oma ojawuht klaveri mängus üles näitama pidin, sain ma raske hoo. Mõtke ometi, kallim, mul wõlbi ainult keskmine anne olewat! Ma ei taha aga kunagi midagit poolikult teha ja — pööran seepärast muusika põllule selja. Null on nõu oma onu juures kaupmeheks õppida ja — eks mu Helene mulle truuduse ole hoidnud? Eks ta taha minu eluulustajaks jaada? Mina olen Sind ikka jüdames kannud; mis meil ükskord juhtus jelle juures ei ole mul midagi süüd — mõistus peab ju üle tundmuste kaima. Mii

siis, kallis, leppime jälle ära ja jaame õnnelikuks! Soowin Sulle õnnelisi pühapäid ja jäen igatsusega ootama, et Sa mind peagi „jaatawa“ wastusega õnnestama jaad.

Sinu truul

Walter Helm.“

Ütlemata põlglikult keeras neiu kirja kofku.

See oli siis jee mees, kellele ta hing lapjeliikus auustuses ja armastuses wastu lehwitud oli, jee mees, kelle mängu ta kinnistel filmadel kuulanud oli ja jelle mõtte juures, et jee mees kord eht tema omaks jaab, nagu süü pealt tabatud kurja-tegija ikka üles kookunud oli! Oh! Tema julge unistus läks täide, Walter jurus teda oma rinnale, kord ilusal talwe õhtul, ta ütles, et ta teda armastada ja omaks ihaldada ja tema uskus jeda, uskus, nagu iga sõna tema juust. Ei jee usk kadunud ka siis ära, kui ju mõne kuu pärast rõemjal sunne pühaltalle külm seletus anti, et: „Mõistus käseb teisiti, meie peame lahkuma!“ Helene oli ju ka mõistlik naesterahwas — ta ei olnud inimene, kes ütelnud oleks, et palaw armastus ka ilma leiwata toidab ja — kunsti seisus ka tema juures kõrges auus, jelle eest oma armastust ohwerdada oli raske aga ometi ilus. Ta jäi rahuliseks. Aga nüüd — äge wiha ärkas tüttarlapje rinnas. Mii siis pidas jee mees teda mänguasjaks, jeda wõimalik murka wijata ja jälle kätte wabele wõtta, kui tuju tuleb! Ja kui hoolimatast ja toredalt ta weel kirjutab; nagu oleks jee iseenejst kindel, et Helene rõõmuga walmis on, ennast mängukanniks wiskama. Aga ei! Seda ei tee ta mitte!...

Uhest pead rapputades tõusis ta püsti ja õhkas sügawalt ja raskest, nagu oleks mõni juur koorm ta jüdamest langenud. —

Samal tuliwad Alma ja lapsed jookstes. Noor neiu oli endale ju finililledest pärja punuda ja kullakarwaliste lofikide peale juruda jõudnud.

„Noh?“ küsis ta tähtjalt sugulajele ilma waadates.

Nagu unistades wastas jee:

„Sa tõid mulle ihe tunni jäuks päikeje paistet“. Nagu walus wärin kuulbus neist kustuwatest sõnadejst.

„Ühe tunni jaoks? — Miks siis mitte terve elu jaoks?“

„Niisugune valgus ei valgusta südant eluaeg! Juba ta valgustas ja ongi kadunud!“

Ta löi käed näo ette ja nuukfus walusalt.

Nagu ära pühitud oli Alma näolt lapfelik wallatus.

„Korjake mulle kullerkuppused!“ hüüdis ta lastele ja healega, millest sügaw õrnus kõlas, pööras ta Helene poole:

„Mis kirjutas ta Sulle? Miks Sa nuttad?“

Õrnalt tõmbas küsitaw väikeje tüttarlapse oma kaendla.

„Waata, laps,“ rääkis ta tõsiselt, Sina ei wõi mitte jeda mõista. Kui keegi kaua aega on lahutuse piina kannatanud ja ennast ju selle mõttega harjutanud ja rahustanud, et elu tingimata jeda nõuab ja et selle vastu panemine asjata on ja kui siis tale järsku üteldakse, et see mitte elu ei olnud, mis lahutas, waid armuta kergemeel — tuju — siis tunneb auus hing esite jelle üle, et ta mitte niisuguse tujuka ohwriks langenud pole, rõõmu. Ta kannatus ta walu unub ilma pilguts jelle tundmuse mõjul, et tal wõimalik on, oma wäärtust näidata, wõimalik piirita enese armasust nühelda. Aga see on kiir, mis wähe, wähe aega pimedalt südant valgustab!... Dmeti armastan ma teda!“

Wiimne hüüe kufjus ka Alma filmist pijarad wälja.

„Eks Ta anna siis andeks!“ tähendas ta aralt.

Teine wabastas ennast järsku ja lausuf külmalt:

„Andeks andma ja ennast orjaks alandama — jeal peab wähe olema! Mül pole

talle midagi andeks anda, jest teda wihata ei wõi ma, aga tema abikaasaks ei saa ma ialgi. Sellega tunnistaksin ma ise, et ma rohkem pole, kui — mängukann. Ole nüüd wait, armas Alma... waata, kui ilusalt päike looja weereb. Kuule, ka kellad lööwad linnas pühafid sisse. Kas nii suguse ilu fees mõne halwa inimese pärast nuffer olla matjab?“

Ja tõesti härrandlik ilus oli õhtu, mis waitfelt ja soojalt metsa ja aasa üle lehwis. Magus lõhn tõusis tomingatest ja pärnadeft üles, õhtupoolne taewas säras wärwides, mis purpuri punajest, mitmes teisendis kahwatu-kollasesse üle läks ja wiimati, pää kohal walfjas siniselt paistis. Kaunis kofku kõlas helisesiwad kellad lähedal linnas ja sügawamalt metsa jeeft kuuldusiwad aegajalt karjaste hüüded, kes omi karju kofku ajasiwad. Jähe õhtu-õhk ei juutnud puu lehti liigutada aga karastawalt paitas ta tüttarlaste palgeid. Oli nagu oleks midagi iseäraliku jelles õhus — tafa, nagu karastaw kaste wajus magus, kaua juba tundmata rahu Helene hingesse.

Tahmataalt haaras ta feltfilase käe ja jofistatas wainustatult. „Kui kaunis on ometi elada ja — waba olla!“ Ja ilusad hallid filmad sãrasiwad häffilises, warjamata rõnemus.

Noor, elu-tundmata lapsuke, ka tema niffutas pead ja ütles midagi, nii tafa, et jeda arusaada ei wõidud.

Ükfil täht aga ülewal naeratas ja ämar widewil lautas tiibu üle uinuwa ilma. Homme jaab see ilm ärkama ja tuhanded tõttawad püha-kotta ja jälle jaab wägew elu Waim mitmede hingesse puhuma. Puhugu ta woorust ja auusust, süttitagu ta taewa-tuld!.....

Kats forda leff.

Pilt ranna rahwa elust. Kirjut. J. A. Feldmann.

Kohutavad laened lafsufiwad weel wahet pidamata Läänemere kaldal: aga hirmus maru hakkas juba wähe haawalt tajajemaks jäema. Range wihma sadu, mis terve yö oli kestnud, lõppes ära ja tõusewa päikse kiired tuliwad pilwede wahelt nähtawale.

Mööda madalat ranna äärt kõndis naesterahwas, keda meie näo poolest waewalt 20 aastajeks wõime arvata! Ta pea ja nägu oli juure willajae rätikuga kinni mäsfitud, mida ta aeg ajalt näo pealt natuke kõrwale kohendas, et oma taewa karwa sini filmadest mõni ford kiirgawat pilku mere poole jaata. Nii õrn, nii ilus kui jelle naesterahwa nägu ka oli, siiski ei efsitamud see terajelt tähele panijat jelle üle juugugi, et sinna peale täna mure ja ahastuse pilwed ajet wõtnud oliwad.

„Ei ole weel ühtegi paati kaldale jõudnud!“ õhkas Liina Luts, — jee oli naesterahwa nimi. „See hirmus õõsine maru on neid omale ohwriks nõudnud, nüüd magab ka minu Hans mere põhjas igawest und: Oh Sumal, ole nüüd ije minule armuline!“

Liina filmadest woolasiwad juured piharad, ta istus mere kaldale ühe kivi peale maha ja nuttis kaua walusaid ahastuse piharaid. Wõib igailks ijeigi arvata, mis ühe noore armastaja naesterahwa silda jees mõtleb, kui tema mees möllawas meres märga hauda leidnud on.

Kaua, kaua istus ta seal, märgade filmadega ja walust lõhkewa südamega ja waatas ikka weel mürijewa mere poole. Päike oli juba kõrgele tõusnud, aga ikka weel seifis Liina seal ja ootas merelt tulejaid; hirm, kartus ja üks kole aimamine piinasiwad tema noort südant hirmjasti.

Juba oli päike leff hommikus, aga weel ei tulnud mere poolt kedagi nähtawale, mis nutja naesterahwa walust lõhkewat südant oleks trööstinud jo rõõmustanud. Nüüd oli ta juba nii wäsinud ja tüdinemud, et enam ainuist filma pilkugi kannatada ei juut-

nud. Miiste kewadine tuul oli tema liikmed ka juba tuimaks ja kangeks tõmbanud..... Wiimaks tõusis ta kiwilt üles ja hakkas murtud südamega kodu poole kõndima.

Kodu ei olnud kuigi kaugel; paljalt jada silda mere äärest paistfiwad madalad kalameeste majad. Üks weifene, aga õige puhas ja ilus maja oli neist Hans Lutsu omandus, sinna jisse astus Liina. See maja ja Hans Luts — need oliwad tema omandus.

Hans Luts oli ainukene mees teiste kalameeste seas, kes kala piügist täiesti elas ja ennast weel peale kauba jõukaks meheks ajanud oli. Tänapu talwel oli ta omale noore pilt ilusa tüdrukku, Liina naejeks kofinud, kellega nad õige südamest teine teist armastasiwad. Armsa ja ilusa Liina läbi pidasiwad teised inimised Hans Lutsu kõige õnnelikumaks inimeseks seal ümberkaudu. Mitmed oliwad tema õnne üle koguni kadedad, sest palju teisi noorimehi oliwad Liina järele noota tõmbanud, aga Hans oli jee kelle kätte — wõidu loos anti. Jah, aga Hans oli ka iga pidi seda wäärt, ta oli tubli ja wiisakas mees ja wäga auusa meeeline, ta oli kokku hoidlik ja mõistlik igas asjas ja mõistis isäranis oma noore noorikuga õige õrnasti ära elada.

Tänapu kewadel oli juhtumise korral hea kalasaak olnud, siis mindi ka iga õhtu õõseks piügile, nii et hommikutel piübjad kaunis rikkaliku saagiga kaldale jõudfiwad. Nii oliwad ka eila õhtu kalamehed merele jõitnud. — — —

Rahwast kogus nüüd juba rohkesti mere kaldale, sest eemal mere peal nähti walgeid purjei, kus kalamehed oma paatidega pikkami ranna poole jõudfiwad. Eigemale jõudes hakkasiwad kalameeste healed paatide pealt kuuldawaks saama, kumas nende naijed ja lapjed rannas neid ootasiwad.

Praegu oli meri wainne ja rahulik. Siinised laened kiufufimad selgel päewa paistel tajajelt aga õõji, siis oli meri tormine

olnud ja sellepärast oodati merelt tulejaid mehi iseäralise põnewusega.

Ometegi wiimaks jõudsiwad paadid randa, ja pääfeseft põletatud pruuninäolised mehed kargasiwad nendest wälja ja wedasiwad paatisti oma järele maale, kus juures nende ootajad omakfjed abiks oliwad. Kohe hakati püütud kalu paatidest wälja tassima.

Kõikidel oli tööd küllalt ja igaüks nähti saagiga rahul olevat. Minult üks noor ilus naesterahwas jookfjis otsides töötajate ridadeft läbi ja küfjis: „Kus on siis meie paat?“ — „Oh, seal ta ongi!“ tähendas ta warji, kui eemal oma paati filmas, mis ka rohket jaaki merelt oli toonud. Aga kunas teiste paatide juures kära ja elawat juttu kuuldi, oli siin õige waitne. Naised kõnelesiwad tasakesti teine teisele ja kolm meest seifiwad tõfjelt sõnalaujumata seal juures. Nad nägiwad küll, et see noor naine nende poole ruttas, aga ükski nendest ei tõstnud filmi ülesse.

„Kus on Hans?“ küfjis tuleja naene juba eemalt.

Keegi ei wastanud, keegi ei waatanud ülesse.

„Kus on Hans? kuhu olete mu mehe pannud?“ küfjis ta enam kärjtitult.

Ka nüüd ei tulnud wastust.

„Taewa pärast rääkige ometi, kas on midagi õnnetust juhtunud?“

Üks meeste jaeft nõfutatas peaga. Ta tahtis rääkida aga kõne ei tulnud wälja, ainult mõne arusaamata sõna kogeldas ta oma juuft.

Seal tuli teine naesterahwas noore naise juurde, wõttis tema wehklewast käest kinni ja ütles:

„Liina, waene Liina, ma ütlen sulle seda. Sinu Hans on wette kukkunud ja ära uppunud.“

„Mis? Hans jurnud! Uppunud! Kähjies Liina heal.“

Ta filmad keerlesiwad kohutawalt peas ja püüdsiwad teiste nägude pealt tõendust selle hirmsa sõnumele ära lugeda. Siidant lõhestawa walu healega kiskus ta oma sinise rätiku peast ja jafis oma juufjeid, siis wiskas ta ennast liiwa peale maha kus ta nuttes ja ägades pöörles.

Selle peale tuliwad teised naefjed ja kogufiwad endid Liina ümber kokku ning nutfiwad temaga ühes. Ja kui ta meeste filmad kuiwaks jäiwad, jifiski wõis nende nägude pealt kaastundmist ära näha.

Wähe aja pärast kõneles üks meestest.

„Meie wõifime umbes kolm penikoormat rannast eemal olla, kui süda õõ ajal muft pilw meie pea kohal tõufjis ja ruttu ennast üle taewa lautas. Nagu kotist hakkas tuul meie peale puhuma, mis mere keema ja laenetama pani. Ühe tormi tõukamisel käis meie paat pea aegu küljeli. Hansu käed läfjiwad tüüri puu küljelt lahti ja ta kukkus pead pidi wette; ka meie jaimne paadi peale maha wifatud, aga rabasime kõitest kinni ja hoidfime endid häda waewalt peal. Suure waewaga jaimne wiimaks paadi jälle joonele. Aga Hans oli kadunud; meie hüüdfime ja hüüdfime tema järele küll, tund aega sõitfime risti ja põigiti mere läbi, aga teda ei olnud mitte kufagilt enam leida.“

Liina ema, kes ka rannale jõudis, nägi oma tütarit liiwa peal maas nutmast ja ägamast. Ta langes tema kõrwale põlwili ja silitas ta kahwatunud palgeid, jifis püüdis ta teda ülesse aidata, seda ei keelanud tütar sugugi waid last ennast nagu weikeft last kätt pidi ära talutada. Minnes pööras ta weel kord meelt ära heitwa pilguga mere poole, mis nüüd nii lahedalt oma laeneid liigutas nii ilmjuütalt talle wastu naeratas. Kuidas wõis ta õõjel nii hirmus olla!

Liina oli oma kalli Hansu kautanud, jäädawalt kautanud. — — — — —

Meri ei jäenud aga mitte nii waihfeks, kui ta hommiikul peale Hansu kadumist oli. Põhja poolt hakkasiwad pilwed rünta kumbel kokku koguma ja uus tormi mõll algas. Meri jäi rahutumaks ja kaugeft paifstiwad walged wahutawad laened, mille kohin nagu uppund surija wiimne hinge korin oli. Ja kalamehed mõtlesiwad jedamaid õnnetuma Hansu peale. „Ta tahab maale,“ rääkfiwad nad ifekestis. Ja kui torm edasi kestis, ütlesiwad nad: „Wist ei ole ta weel wäljas jefst meri ei jae enne rahule, kui furnu temast wälja heidetud on.“

Nõnda oligi. Teifjel päewal leiti Hansu

dagi puudust karta ei olnud. Ta oli ka nüüd jälle rohuline, aga endine lust ja elamus olivad tema juurest kadunud.

Ühe korraga kõlas sõnum läbi küla, et Jüri Zalakas, ka kalamees, tahta leske Liina Lutsu ära kõiida. Kõik arvasiwad küll, et Jüri sellega tühja waewa näeb aga wiimaks tuli siiski awalikuks, et leht teisest küljest loetud sai. See oli naljakas, sest mitu teist parematki meest olivad aga wastufe saanud, et temal jugugi enam lusti ei olla mehele minna. Nüüd aga korraga oli kuulda, et ta joodiku ja riika Jüri kõijsad wastu wõtnud ja jee pani kõikide pead kihama.

Liina ei saanud ihegi aru, kust see mõte temale häkkitselt pähe tuli. Tema alatine mõte oli see, et ta enam mehele ei lähe, aga kui nüüd Jüri temale oma kätt pakkus oli ta nagu loomu sunnisti juhitud, sellele mehele minema keda ta üksford jugugi ei wõinud sallida. See oli juba neiu põlweks kui Jüri teda oma armastusega kiusanud oli, aga siis sai ta põlgtusega tagasi lükatud. Ka praegugi ei armastanud ta Jüri jugugi, waid ta oli nagu imewäest sunnitud weel furd mehele minna ja üleüldse näitas tema meelest nüüd peaaegu üks kõik, mis juhtus.

Pulmad peeti ka mõne nädali pärast juure hõiskamisega ja müraga ja Jüri Zalakas oli nüüd endise Hans Lutsu koha omanik ja õnnelik naesemees.

Õuotja elasiwad nad üsna päris lihtjalt ja igapäewast elu. Armastust neil teineteise wastu ei olnud, aga pahandust — ka mitte.

Jüri mõistis nüüd Hans Lutsu kassjat hästi mõisilikult tarwitada. Sest saati,

kus ta selle oma kätte sai, nähti teda wäga arwasti kodus. Ta oli omale kõrtfisi armja kodupaiga walinud ja wiina ja õlle klaas tema meelest armsamad, kui naene kodus.

Õhtutel tuli Jüri alati joobnult koju, kus õnnetu Liina tema käest palju halbu sõnu ja sõimamist kaela sai... Nüüd nägi Liina ära, misjuguise elu sisse ta langenud oli. Nüüd tuli kahetsemine, aga jee ei aitanud enam kedagi, sest see oli ju — hilja.

Päewad läksiwad päewade järele ja Jüri kandis maja waranduse kuni wiimase tipuni kõrtfi. Seal riitles ta, nagu meeletu ja tuli jagedasti weriste kulmudega koju.

Ühel õhtul kandsiwad aga külamehed weel waewalt koriseja Jüri keha koju. Ta pea ja silmanägu olid hirmus werised ja pahem käsi rippus wõimatult maha ject et luu katki oli. Mehed paniwad teda pingi peale istuma ja hoigades langes ta seina najale.

„Tooge mulle... natukene... külma... wett!“ kogeldas Jüri koriseja healega.

Teine meestest täitis tema jooi.

„Oh Jumal, mis on juhtunud?“ küsis Liina tuimalt meeste poole waadates.

„Jüri oli meeletu täna,“ rääkis teine külamees. „Ta noris tänase päewa ühe kui teisega riidu. Aga wiimaks sai ta nelja wõera mehe käest niijuguise sauna, et oma jalgadega enam koju ei jaksanud käia ja meie teda aitama pidime.“

Jüri õhtas, korises, palus wett ja sonis mõned arusaamata sõnad. Weel ringutas ta käsi Liina poole ja ümises: „Anna... mulle... kõik... andeks... ma... lähen... nüüd... sinu... juurest... ära...“ Weel üks korisemine ja ta oli — furnud.

Oh ja waene — õnnetu meremeeste lest?“ Raks korda lest!..

Päewaraamat.

Mu waimu ette tõusewad
Kõik endse põlwe ajad — —

Alles hiljuti arendasin ma oma wana kirja logu. Kui kogemata kombel juhtus minu näppu: „Eesti kirjameeste Seltsi aastaraamat 1886 ja 1887“. Lehti lehe järele ümber käänates jõudsin ma 53 Seltsi koosoleku protokollini, mis Tartus — Jurjewis — 25 augustil 1866 a. ära peeti ja millal meie unustamata waimukangelane, rahwa ja teaduse mees prohwerssor Dr. M. Weske, Eestist lahkudes, meie ülikallist Kirjameeste Seltsi jumalaga jättis ja ütles:

„Nagu juba kuulnud olete, on riigivalitus mind Kaasanisse ametisse finnitanud. Mull on küll kahju ära minna, aga mull on püüdmine ja lootus ka seal Seltsi põhjuskirjade järele, Seltsi kasuks tegew olla, et ma keelt uurin ja selle läbi Seltsi püüdmisi edendan. Seltsi põhjuskirjas seisab: Seltsil on woli... oma kuluga mitmesse kohta Wenemaale osawaid mehi wälja läkitada, kui geograhwia, historia, keelte uurimise ehk mu teaduste pärast otse mõnes iheäralises paigas järeluurimist tarwis on. (Põhjuskiri § 2 p. 3). Seda nüüd, mis Seltis oleks pidanud tegema, aga mis ta mitte ei ole wõinud teha, sest et ta noor Seltis on, jeda teeb nüüd riigivalitus minu palwe peale. Seal Kaasani ümber elawad Soome jugu rahwad, nagu siin Tartu linna ümber Gestlased. Seda wiisi täidan ma siis Seltsi põhjuskirja, et ma seal kui Seltsi jaadik jaan tööd tegema. Ma loodan, et Jumal mulle elupäiwi kingib, et ma seal mitu ja mitu aastat wõin õpida ja uurida ja oma arusaamisi awalbada. Ma joowin siis nüüd Seltfile, kus ma umbes 10 aastat aega olen jõudu mööda püüdnud tööd teha, et Seltis ikka edeneks, et Seltji käji hästi käiks. Mull on selle 10 aasta teije poole sees waielusi olnud, on pahandusi olnud, aga palju on ka rõõmustawat ja rahulist tööd olnud. Enamiste on raamatud, mis Seltis wälja on annud, minu käes olnud, ma olen neid parandanud ja õiendanud, raamatu kirjutajatele nõuu annud ja üheskoos tööd teinud. Aga ma olen

pidanud ette astuma, kus ma nägin, et Seltfile kahju sündis ehk sündimas oli. Minu kohus oli see, mis mind sündis mõni kord kare olema.

Ma lähen ära ja joowin, et Seltfile niijuguseid wajelusi mitte enam ei tuleks, nagu aasta eest, waid et lahkeste ja sõbralikult üksteisele wastu tuldaiks, et selle peale mõeldaks, mis Seltfile kasuks, et inimeje ja asja wahel wahet peetaks. Meie oleme ikka püüdnud kannatlikult Seltji ja Riigi seadusi täita, nagu abipresident mitukorda on üles kirjutanud; seadus, teadus, headus. Sell mõttel olen katjunud tööd teha. — Meil on tööd palju ja wõitlemist palju, aga alati piame meie õigusest ja auusest kinni pidama, armastuje silmaga üksteise peale waatama, oma julele ikka meele tuletama, et wennad ja ded oleme ja kofku hoiaime nende wastu, kes ehk wäljapoolt kahju tahtwad teha meie rahwale. Ma joowin, et Seltfile niijuguseid juhtumisi ei tuleks, nagu enne, waid et need kõrwale jääksiwad, ja et Seltis oma püüdmistest edeneks. Mu kallid sõbrad! Kui president ja kõneleja jätan teid Jumalaga, aga ma loodan, et kirjalikult jeda tegema jaan mis Seltji põhjuskiri nõuab. Sellepärast joowin: Jumal andku teile rahu, terwist ja pikka iga, ja palun, et teie sündame joow ka see oleks, et armas taewane Jumal ka minule terwist annaks, ja töödõudu ja pikkaiga!“...

Need on meie ainjama kirjameeste Seltji presidendi prohwersjori Dr. M. Weske wiimased sõnad, tema nii wäga kalli Seltji ja rahwa wastu. Sõnad milledest Dr. Weske süda, kui pihu pealt meile wastu paistab, süda mis oma rahwast nende ette wõtteid, püüdmisi ja tallitusi nii hellasti armastas, kõrgeks ja kalliks pidas, et ta kõike kordaminemist ülewalt alla palus! Kuid ta joowid, nii kuldjed ja head, kui nad ka olid, läksiwad luhhta. Mitte wälised wõimud ei teinud Seltfile kahju, ei toonud talle surma — waid sisemised segadused jn kurjatahtlised fihutusjed... kadus neilt kallis Weske.

Kadus ka kirjala Seltis —
Me rahwas kui peata leske
Nüüd ohkab ja kaebab neid taga....
Kuid kumbagi ärata ei wõi!

Ajaloopildid.

Kes pani Moskwa põlema?

Nüüd on sellesse udusesse küsimusesse selgemat, walgustavamamat päewa paistet ilmunud. Mitte wäga anmu on Prantjuse ajakirjas „Revue de Paris“ weikene ajalooline kirjeldus selle üle ilmunud. Krahw Beer Sheur endise Moskwa kindral kubeneri krahw Rastopshõni pojapoeg on kindlate paberite waral, Moskwa põlemist, selgitanud. Beer Sheur kirjeldab oma suurt ihat kui üht kindlat kriitlast, mille juures ilmasi mingisugust mustuse warju ei ka ije ette tiikiwat jõudu, tunda ei ole olnud. Krahw Rastopshõn on pisukeste auukraadiga teenima hakanud, ta on kahe aastaga porutshiku nimest, kõrgele hiilguisele ja kuuljusele ülesse kerkinud ja jeda kõik Auujärjepärija Paawel Petrowitshha ohtral hoolet. Sai aga tema kaitseja ije trooni peale, siis oli Krahw Rastopshõni elujärg kindlustatud; tema tulewik oli hiilgaw; tale jadafiwad igalt poolest kuuljuse- ja tähtjuse auuastmed kaela — nagu keegi jelleaegne kuulus ajaloo mees, kes keiserlikus perekonnas juures kuuljuses oli, Majesthon kirjutada teadis — krahwile woolas jõena igajugust kuuljust kaela. Minus mis talle weel puudus, oli wüürsti auunimi. Ja et teda jelle pärast kiujata, olla keiser, teiste hoomilaste juures olekul järgmiselt pilganud: „Miks pärast teie mitte wüürst ei ole?“... Sellepärast Majesteetlik Kõrgus, et minu ejiwane mad Tatarlaste jugust oliwad ja õnnetumal aastaajal — talwel, Wenemaale jisse rändasiwad!“... Kõik juures olejad tegiwad juured filmad. „Aga mis jiiin siis aastaajal jüüdi on?“ küjis Keiser. „Waadake armuline keiser; kui Tatarid wõimumehed ennemuiste keisri juurde jisse lasti, kui neile keisri poolest auustust üles näidati ja õeldi: walige nüüd — kas jaate ühe tubli kalli kasuka, ehk jälle wüürsti auunime! Nagu õeldud, tuli minu juurisa külmal talwel ja tema mees arwas — mis sooja annab mulle mu auunimi — ma parem wõtan kasuka ja nii ta waeneka ka tegigi!“... Keiser naeris jelle ilmsüüta nalja üle juure healega; kuna aga

keisri koyalased huuli näriwivad, nähes kui hõlpiaste kawal Rastopshõn jellest teerd küsimusest wälja rabeles.

Rastopshõn jai krahwi auunime aga ta jai ifta jelleksjamaks „hulluks Teodofiks“ mis ennegi. Ja kuidas Schnigorski kirjeldab, hoidis tema kõigest jõust oma heategija poole, armastas oma ifamaad, lahutas haridust ja teadust laiali, nii palju kui jeda juutis, kus juures imelik ifeteadwus ja ojawus teda edasi tõukasiwad — olgugi et ta wahete wahel wäga wali ja liiga kohustetäitja oli. Ja jee waljus, halastamata meel oli tema kukutaja: tema langes keisri wiha alla — jai kõige auuametitest, auust ja kuuljast nimedest lahti mõistetud — ja ilma et oma heategijaga jumalagagi oleks jaanud jätta, pidi ta pealinnaft emale, wälja, külasse — elama ajuma. Kui krahw Rastopshõn ju nii mõni aeg külas oli elanud, jai tema keisri käest kirja, mille jees teda uuesti Peterburi tagasi kutjuti. Nuttu pani ta end walmis ja jõitis teele. Aga kui ta Moskwasse oli jõudnud, kuulis ta kurba uudist — Keiser Paawel Petrowitsh oli ära jurnud!... Ta pidi poole tee pealt jälle külasse tagasi pöörama. Ka jiiin ei wõinud ta waitides elada, temas ärkas inimline õiguise mõistmise heal tööle. Ta kirjutas pikka kirja uuele keisrile Aleksander I, milles tema jelgeks teha püüdis, kuidas meie, Wene rahwast ninapidi weetakse ja Napoleoni poole awateletakse. Tema jai külma kostuse. Krahw ei jäänud jellega mitte rahule, waid andis omalt poolt ühe lendlehelise raamatukese, pealkirjaga „Silo Andrejewitshha Bogatõrewa awalikud mõtted, punase treppi peal“ ja jaatis rahwa jekka laiali. See toon, jee kirjelduse wiis ja wõim, pani kõigi haritud Wenelaste meeled kihama. Moskwas lueti teda awalikult, uulitjatel, teedel ja tänawatel, tema õpiti pähe ja lueti peaft rahwale ette. Ja jiiis kui kuulus, hirmus Borodino lahing lõõdi — jooiwijwad kõik, et Moskwa ülem juhatajaks, pealikuks, Rastopshõn jaaks nimetatud. Armuline riigi-

ifa kuulas rahwa palwet, täitis nende joowi ja nimetas kaugel külas elawa, Rastopshõni uuesti Moskwa kindral kuberneriks. Uue jõuga, uue elawuse õhinaga wõtis kutsutaw ameti wastu. Kohe oli Moskwa elus-olus muudatusi näha. Uus kuberner puhastas Moskwa õhku, jaatis paljuid halbtuste ettekuulutajaid, nõidasi, lausujaid ja käewaatajaid Siberisse; toppis hulguسته soldati sinelid selga andis neile püssid kätte ja jaatis waendlasele wastu ning julgus wiina müüma kohad kinni.

Uga ei mitte üksi wälimuse eest ei pidanud krahw Rastopshõn hoolt, kuidas Sheura tunnistab, on tema ka palju rahwa waimu elu tõstmiseks, rahwa teadmise ja hariduse edenemiseks, tööd teinud. Kõige pealt püüdis ta harimata, kahklema läinud inimeste südames, seda waimu, seda teadmatust elule

õhutada — et Wenemaa mitte ära ei saa, ei wõi wõidetud saada! Siin oli ta ihu ja hingega töös; siin püüdis ta juu ja sullega ära näidata, et see wõimata asi on. Pea igapäew andis tema rahwale üleskutsesid „kuulutused“ wälja, millede kohta kuulus kirjanik krahw L. N. Tolstoi ütleb, et need wäga „kõrtsi laadi ja wormi“ olla olnud, kuna aga Sheura tõendab, et need ülesse hüüded igatepidi oma ajakohased, puhta siisulised ja liht rahwa südant liigutawad on olnud. Nende läbi olla tema, Rastopshõn seda kätte saanud, mis ta on tahtnud ja mis ta tahtis? Muud mitte midagit, et rahwas, Moskwalased, aru saaksiwad, millega neil tegemist on, et nad ära tunneksiwad, kus ja kes nende waendlane muud mitte midagit.“

(Järg järgmises andes).

Sõbralised näpunäited.

Profnessor Tshigaew kirjeldab ühest imes-
tust äratawast loost järgmist: Üks 40 aastane naesterahwas on tema juurde, oma haiguse wastu abi otsima tulnud. Kui profnessor Tshigaew teda järele uurimise alla oli wõtnud, tuli ilmiks, et tema kõhu- ja nahaweetõbe põeb. Sõida oli juuremaks weninud ja tegi kõwaste hingamise juures ijeeraldlast healt. Piimaga arstimine ei aidanud enam mitte. Tal jai siisemise puhastamise kergendawaid rohtusi kirjutatud. Ka jellel ei olnud soovitawaid tagajärgeid. Nüüd nägi hra Tshigaew haiget peale poolteise kuud. Tal ei olnud enam mingisugust weetõbe märkisiid küljes olemas: haige oli hoopis peen ja kõhn.

Küsimise peale: millega ta end on rohitse-
nenud, wastas haige järgmist: tale olla keski

küländiake, arstirohtude tegija — знахарка — olla tale nõuu annud limooni, sitroni, sõõma hakata. Esiteks pool sitroni päewas, aga kõige koorega, siis üks ja poolteist, kuni ka kaks ja kolm sitroni, rohkem kolme ei ole ta mitte sõõnud. Kolmest olla sõõmine jälle tagurpidi läinud, kaks, üks ja pool. Millega siis ka kõik arstimise kunstki lõp-
nud olla. Ja sellemoode arstimise, sitroni sõõmise juures olla tema raskets minek seisju jäänud ning temake on koguni ära kuivama hakanud.

Seda nähtust kirjeldades, annab ülemal sõõlnud profnessor nõuu haigeid, weetõbe-
seid, ijeeneeste juures jedajugust arstimise wiisi proowida, — kahju ei teha see mitte kellelegi. Ka ei ole ta mitte kallis.

~

Suitsetamise mõju õpijate kohta. Üks väga kiulus arvustikude koguja, on hiljuti tubaka suitsetamise mõju üle, koolipoiste seas, järeleuurimisi teinud ja järquised arwud kokku seadnud: 160 õpilasest imejwad, ehk „jõiwad“ 108 piipu, kuna 52 mitte ei suitsetanud. Nüüd saiwad need 160 koolipoissi jagudesse, ehk klassidesse pandud kaheksasse jausse, nii kuidas keski õpetuse andmistel märkujed oli jaanud. Tuli ilmiks, et eimestest 6 poisii „jõiwad piipu“, kuna aga 14 mitte ei joonud, teises klas-

sis — jaos — 9 suitsetajad ja 11 mitte suitsetajat jne. Ka eksamidel andsiwad mitte suitsetajad poisid palju paremad wastujed, kui piibumehed. Ja üleüldine kokku wõtte olla nii wälja tulnud, et piibutajad ikka ja igas asjas, enamiste mitte suitsetajate „õpi-poisid“ ja käsualused olla olnud. Nende teadmise jõud pole koolist wäljaastumisel mitte palju juurem ja täielijem olnud, kui kooli sisseastumiselgi. Häbi — teile — teie piibumehed! —

Kui wili walmineb...

Maks Grabi jutuke. Eestistanud T. J. Küla.

I.

— Tiina, Tiina?!... Kus tema ometigi on?!...

Nii hüüab õpetaja Anjello.

Ja tema kõrwal seisab juba Marianna.

Ra temagi on erutatud.

— Püha ristike, kuhu ta ommeti on kadunud?!... Ei ole temal muud muret, kui aga ümber joosta, terve päew halja rohu peal püherdada, sijalikka püüda ja neid piinata?!...

Ja siin juures raputab pühaisa oma kuupealt ninatubaka põrnukesii juure hoollega maha.

Ta ei pane ka mitte oma õe, Marianna, kufsumit ega rääkimist tähele, waid wahib juure põnewusega, eemale, uulitsa peale wälja.

Aga kuigi terajelt ta ei silmitse — jealt ei paista talle mitte midagit wastu.

Tema jaab hoopis tujafeks ja õerub pafsu jiniise rätikuga oma raswast otsaesist.

— Üks ta ole!... algab pühaisa tõijel toonil. Wa olen ikka rääkinud, õpetanud, maantihenud — et kui neid wõrgufesi jaab tehtud — et nemad siis ikka hästi pehmeks jaaks trullitud, triigitud, pressitud!... Siin ta nüüd on?!... Kufub siia sisse puust õun — kuidas wõib ta terweks, puutumafaks ja — ilufaks jäeda?!...

Ja pühaisa oli oma taskust weikese wõrgufese wälja tõnnanud ning õerus jeda kätte wahel.

— Püha ristike, waga neitsike — anna ije jeda andeks — aga jee lapsufene teef mulle palju juuremat peawalu, kui õunad, ploomid ja kirfid mu aias!... Mis ta ka ette ei wõtta ja korda ei jaada, seal ei ole muud kui wallatus, wallatus ja ikka jälle — wallatus!... õunad, ploomid ja kirfid — need kaswawad aias wagufasti — jaawad walnis — ja kufuwad nende jänts walnis jeatud wõrkufesje!... Ja jee mölder?!... Tema pahurlane ei taha ka mitte enam kauem kannatada; emb kumb: kas maksa wõlg — ehk andku Tiina oma ja sõna?!... Tiina ehk — raha?!... See on ka üks raswamagu, lihuniit — mitte mölder; o Jumal, Jumal — mis pean waene patune nüüd ommetegi tegema?!... Kuulaks ka jee tüduruf sõna?!...

Marianna jagab oma wenna õnnetust. Ta alimine lõug löõb wiha pärast warisema ja kihwtijelt laujub ta kähijawal healele.

— Üks üleannetu, kangekaelne tiitarlaps!... Kes wõib niifugast wõrku punuda?!... Kellele?!... Meile, kes me tema ema lihajed wend-õde — oleme?!... Oh fina lollike ja — jeda ta just ongi!... Kuidas ei ole meie

teda ülesse kaswatanud, hoidnud, kaitsnud — kui üht roosi kejet kloostris aeda; oma werehigiga oleme jõdunud jootnud — ja tema — tema ei tee muud kui ainult wallatust?!... Täna hommiku ütlesin ma alles temale jeda!... Jah ütlesin — juu sisse — selle tühja palja Tunnislase Peppo järele joosta!... Ega ma pime ei ole — ma näen kõik!... Ja nihelgu mind Jumal — kui nemad teine teist juba ei — armasta?!...

— Aga mölder?!... Marianna, mölder?!... Kui tema mitte Tiinat ei saa — siis pean mina temale raha wälja maksma — aga kust ma selle wõtan?!...

— Mölder peab Tiina wõtma, muud midagi!... Oh mis tema ja see wa hulguks ta armastusest teadwad?!... Mölder on mees sellest peab Tiina kinni hakama!...

Waimulik ei suuda end sugugi rahustada.

Marianna lõikaw heal mõistab aga peaeagu Kamaldoli klontrini.

Wiimaks läheb waimulik isa ära, tema järele oli üks paljajalgne mudane külapoisike tulnud, kes oma haige ema juurde palus tulla.

...Waewalt on aga päikene taewakaarelt kadunud, kui õpetaja jällegi omas armsas wiljapuu aias töötab. Ta lõikab siit ja sealt mõned üleliigised oksjad ära, seadab ja fättib offi omale õigele kaswu joontele ja

korjab walminuid piuwilja wäga juure ette waatusjega kofku.

Gemalt kitzelauda tagast, ronis jaksis juuste ja õhetawa palgedega noor tütarlaps wälja.

Ta juutis waewalt omi juukse jalkasi korraldada, kui Marianna tema kallale kargas ja ksjendas:

— Mu Jumal küll, misjugune ja wälja näed?!... Kus olid ja ommeti nüüd roninud, roomanud, püherdanud!... Sa kõlwatu tüdruk!...

Ta haarab Tiina õlast kinni ja raputab teda.

Ta ksjendab kõik wandeõnad, mis aga iganes on kuulnud kofku, lõdtsjub ja wäri- seb wihast.

— Ja jeda on kõik julle see saadana Peppo sisse imetanud!... Et teda suji sõõgu et teda Jumal ise karistagu!... lõpetab wanapiiga suurel ärritusel.

Asjata püüab Tiina ta sõnalaujuda, et end wabandada — andeks paluda!...

Ta waejete tunneb kuidas palaw ja külm hoog üle näu weerewad... Ta sõfrafilmad lõõwad iseäraliselt hülgama huuled wäri- wad ja kui haawatud noor tiiger kargab ta oma tädi kallale ning müristab.

(Särg järgmises andes).

Imelikud seadused.

Wanal, heal hallilajal oliwad Inglis- maal nii mitmesugused imelikud seadused maksmas. Näitusjeks sai iga maarentnik, kellel 99 aasta peale, rendikontraht tehtud oli 100 a. pärast maa peremeheks — omanikuks. Kõik kontrahid ja lepingud ei olnud mitte makswad, kui nad pühapäewal saiwad tehtud. Wäli, millest surnut üle kanti, pidi igaweseks ajaks käidawaks teeks, ümber muu- tuma. Kui peigmees laulatuse, õpetaja käest

oma pruudikese ainja särgiga wastu wõttis, siis ei hoolinud ta oma pruudi wõlgastid makssta; ka laulatuse omi mitte. Kõik lap- jed, mis mere peal jündisiwad pidiwad Ste- pani kiriku ja kihelkonna raamatutesse ülesse kirjutud saama. Geslite omanikud pidiwad oma loomade eeskite — kõrwad liihikeks lõikama, et nad mitte hobusid ära ei hirmutaks.

Kenad ja naljakad seadused.

Th. Zomberg'i

Suur mööblite kauplus ja töötuba.

Annab sellega oma auustatud ostjatele teada, et mina oma kõiksugu pehmete mööblite, Wiini toolide, puhvetite, kappide, kummutite, laudade, peeglite, woodite, matrasside, reisipaunade lapjewanrite, korvide ja firmide magasini uude korterisse, Petrowski platši äärde, kaupmeeste Tsugunowi ja Dultsewi kõrvalde maja nr. 11 wiinud olen.

Wõtan tellimisi uute asjade peale ja ka wanu teen korralikult ja ruttu ümber.

Soowitab head hobuse jalwi, mis ära õerutud kohtasi ütlemata ruttu parandab.

Uurmaaker

Bober'i

uuesti awatud uuri kauplus ja parandamise töötuba.

Narwa linnas, Litemaja uulitsas Tuiß'u majas, müüb ja parandab kõiksugusid uuri ja kellasid kuld ja hõbe asju — paraja hindadega. Et ma kõik tööd ise teen, siis wõin nende headuse eest wastutada.

Walmis teenima Bober.

Olen Tallinnas pr. **Rebenitzi** käi ja õmblustöökooli läbi teinud, elan nüüd **Narwas, Wanas-Petrowskis**, omas majas № 43 ja wõtan

tellimisi kõiksugu *SSSS*

NNN näpu ja õmblus tööde

peale wastu. Ühtlase aga ka õpilasi igasuguse maesterahwa näputööde, kleitide lõikuse, pesuõmbluse ja n. e. peale, igal ajal wastu.

Räsi- ja näputöö õpetajanna

Julie Mudda.

Wiiliraiumise töötuba.

Narwas, linna sees, Suures uulitsas, Ignatius'e majas nr. 3.

Teatan auupakkimult Narwa linnas ja ümbruskonnas elawale rahwale, et mina igasugusi wiilisi ja rasplisi, hoopis odawa hinnaga ülesraian.

Töö saab ruttu ja hästi walmistatud ka ostan looma sõrqi ja sarwi. Suwetuudel walmistan joowimiste peale furnuaedaid, ja ristisid, maitserikkalt ja odawalt.

Kõige auustusega J. Saaw.

Prægu ilmujawad:

- 1). „Wene- Jaapani sõda“ I ja II anne hind 8 kop.
- 2). „Keiser ja leitenant“ Ajalooline juttustus 10 kop.
- 3). „Õhked okasteel“ G. Rajaka luuletused. 20 kop.
- 4). „Narwa näkkid“ I. M. Franz.
- 5). „Pühade hefinad“ I dori — a. 5 k.

Ilmuma jaawad:

- 1). „Wene- Jaapani sõda“ III anne.
- 2). „Wene- Jaapani sõjalaul.“
- 3). „Narwa näkkid II.

Pealadu: I. M. Franzdori si raamatukauplus Narwas.

F. A. Smirnow'i

muusika riistade magasin

Narwas, Suures uul. Bellina m. nr. 77.

soowitab juures wäljawalikus, uuesti juurde jaanud wäga häid mänguriistu, nagu:

Gitraid,
Mandolinad,
Wiulid ja
Balalaikad.

Kui ka igasugusid muid mänguriistaid ja nende üfkiuid jaguside.

Seal saab ka klawerite ja orilate parandusi ja healele seadimisi wastu wõetud.

Kõige auustusega F. A. Smirnow.

Soovitame oma wabriku wiinasid, ehk Riia balsamit, litõri, rommi, konjakit, arraf jne. Wene- ja wäljamaa marja wiinasid ja mineral wett Schli-teri wabrikust Riia linnast.

Saazer Bräu õlut (Saazer Bräu), **Bock** õlut (Bock Bier), **Ekspõrt** õlut (Export Bier)

Laua õlut Kalinkini wabrikust 10 f. pudel, **Bairisch** õlut Kalinkini wabrikust 8 f. pudel,

kui ka **Bairisch** õlut Jõhwi wabrikust 7 fop. pudel.

*
Kõige paremat
Riia wabrikute õlut.
Kunzendorfi wabrikust
Riia linnast.
*

Eht wiina äädikat.

Oleme litõri wabriku abikauplused awanud:

I. **Jwani pool**, wabriku juures. II. **Petrowskis**, Sigelmani majas, Franzdorfi raamatukaupluse lähidal. III. **Joaorus**, Suures uulitsas, Ormus'e majas.

Kõige auustusega **Ad. J. Poedder & L. J. Krimmel** Narwas.

Johann Ellenberg'i walmis-riiete kauplus

Narwa linnas. Suures uul. pagar Jungi m. nr. 4.

Soowitab omaist juureist walmis riiete laduist wäga kohaste hindadega palitud ja üli-kondajid. Tellimised saawad meeste kui ka naesterahwa riiete peale alati wastu wõetud ja töö puhtasti ning maitserikkalt odawa hindadega walmis tehtud.

Soowi peale saab ka järelemakjuga müüdnud ja need riided õmelnud.

Annab oma auustatud kaubatarwitajatele teada, et 1 weebriarist 1904 a. minu

walmis riiete ja peene- kraami kauplus

on Petrowskis Tuijff'u majas, Litemaja uulitsas.

Müügil on nii kui ennegi, kõik meeste ja naesterahwa walmis riided, triif pesu, kaela fidemed, rätsepate ja õmblejate tarwitused, jne. Tellimised saawad igal ajal wastu wõetud meeste ja naesterahwa riiete peale.

Auustusega **M. Schiffer**.

Täieline Raud kauplus

soowitab igaselti rauakraami
paraja hindadega.

Narwas, Pawlowski ja Westerwalli uulitsas
Kreitseri majas.

Wendlehtede tellimisi ja kuulutusi wõtawad järgmised kauplused, teistes linnades diendada ja müüwad üffikuid numbrid. Nändaja raamatukaupleja Alef. Salakas Zurjewis. Liwa uul. nr. 4. G. Amberg'i raamatukaup. Nakweres. J. Karu, raamatukaup. Pärnus. J. Johanjon'i raamatukaup. Jõejuus (Hunqenburgis).

Korter

2 juure tuaga, ruumika köögiga, kõrwaliste ruumidega, — **wewärk käib kõõki**, — on kobe **odawalt** wälja üürida. Teadust saab ja kaupa teeb T. M. Franzdorff, omas raamatukaupluses.